

Eindeloze klus

Project Meeuwenduinen, loon- en grondverzetbedrijf Markusse

Een mooier werk zullen ze niet gauw meer krijgen, denken ze bij Markusse uit 's-Heer Abtskerke. Afgelopen jaar mocht het bedrijf een duingebied van 260 hectare met ruige begroeiing helemaal leeg maken. Eindeloos mooi, maar ook eindeloos in uitvoering. Meter voor meter moest het terrein namelijk met een knijperbak worden schoongemaakt.

Project: Meeuwenduinen
Opdrachtgever: provincie Zeeland en Natuurmonumenten
Directie en toezicht: Eelenwoude
Aanneemsom: € 600.000,-
Financiering: PAS-gelden voor compensatie van N-depositie
Werkzaamheden: een duingebied van 250 hectare helemaal kaal maken, deels door alleen bovengronds de begroeiing te verwijderen, deels inclusief het frezen van de wortelzone. Daarnaast moest er zestig hectare bos worden gekapt en moesten alle stobben worden gefreesd. Het gehele gebied is een archeologisch monument en moest telkens worden onderzocht.

Jan Willem de Jonge is niet alleen uitvoerder, maar ook degene die de inschrijving uitrekt en de contacten onderhoudt met de partners.

Gokken was het, vertelt Jan Willem de Jonge, projectleider en uitvoerder bij Markusse, als hij terugkijkt op het moment dat het bedrijf moest inschrijven voor het project Meeuwenduinen. "We zijn nog nooit ergens zo vaak wezen kijken en hebben zo lang zitten rekenen en discussiëren voor we inschreven", vertelt hij. Het kwam door de grote onzekerheid over het werk en het terrein van de Meeuwenduinen, een overwoekerd duingebied op de kop van Schouwen-Duiveland, tussen Burgh Haamstede en Renesse. Via een vaste partner, Romers uit Zwijndrecht (onderdeel van KWS), kreeg Markusse eind 2016 het verzoek om mee te schrijven op dit project. Het ging daarbij om het verwijderen van duindoorn en Amerikaanse vogelkers van een oppervlak van 190 hectare. Daarnaast moest een bosgebied van ongeveer 60 hectare worden afgezaagd en moesten alle stobben worden verwijderd.

Onoverzichtelijk

Een klus die op het eerste gezicht eenvoudig klinkt, maar door de schaal en de inrichting van het terrein was het dat niet. Niet alleen was het door de ruige en ondoordringbare begroeiing nauwelijks mogelijk het terrein vooraf in kaart te brengen, door de duinen - die wel tot een hoogte van twintig meter reiken - was het ook onoverzichtelijk. Slechts vanaf een paar paden kon het gebied enigszins worden bekeken. "Dat was ook de reden dat we zo vaak zijn gaan kijken", vertelt De Jonge. "We wilden het werk graag hebben, maar het was zo moeilijk om te bepalen hoe je het werk zou kunnen uitvoeren en hoe lang je dus bezig zou zijn. Normaal zijn we er bij een inschrijving snel uit en kunnen we snel knopen doorhakken, maar hiervoor hebben we echt avonden zitten discussiëren hoe we dit moesten inschatten." Op de tekening van het werk was het gebied ingedeeld in ruim vijftig vakken. Per vak was daarbij bepaald wat er moest gebeuren. Zo waren er vakken waar alleen het struweel afgeknepen hoefde te worden en verwijderd, terwijl op andere plaatsen de bovengrond ook moest worden gefreesd. Per vak was dan weer een werkdiepte bepaald. Aan de rand van het terrein langs de kust moest daarnaast ook nog een deel van de hoogste duinen worden weggegraven. Net als het andere graafwerk is dit deel van het werk door Romers uitgevoerd. Op twee plaatsen werden windgaten gemaakt, zodat er na afloop van het werk weer een actief verstuiwingsgebied zou ontstaan. "We zien nu al dat dit werkt," vertelt De Jonge, "want inmiddels is de bodem al zeker dertig centimeter uitgesleten."

Broedseizoen

Uiteindelijk bleken Romers en Markusse de meest voordelige inschrijvers, wat betekende dat ze het werk begin 2017 konden starten. De uitvoering moest daarbij in twee gedeelten, omdat er in het broedseizoen niet mocht worden gewerkt. "Dat zou je ook niet willen," lacht De Jonge. "Dan maakt het gebied namelijk zijn naam waar. Er broeden duizenden meeuwen in het gebied en die kunnen flink agressief zijn."

1 Door de relatief hoge duinen was het gebied erg onoverzichtelijk en was GPS noodzakelijk om de juiste positie te bepalen.

2 Met een speciaal rupsvoertuig is in de herfst de eerste hergroei geklepeld en weer opgezogen.

3 Het gebied is nog nooit bereiden door zware machines. Daarom mocht Markusse alleen met licht materiaal het gebied in.

4 Het restmateriaal is versnipperd en de geplagde bovenlaag is afgevoerd naar akkerbouwers rondom Burgh Haamstede. Zij hebben het gebruikt om de toplaag van de zware zeekleigrond lichter te maken.

De eerste week van januari vorig jaar werd er gestart aan een schier eindeloze klus. "Ik heb groot ontzag voor de machinisten die dit werk hebben gedaan", prijst De Jonge zijn collega's. "Meter voor meter hebben zij met een knijperbak zestig hectare schoongemaakt. Moet je voorstellen dat je er staat, je ziet geen einde, alleen maar een duingebied en overall begroeiing. Per dag doe je dan niet meer dan 2000 tot 3000 vierkante meter."

Het was echter meer dan dat, want doordat de duinen tot de top moesten worden afgeknipt, was het werken onder moeilijke en vooral steile hoeken. "Ik ben blij dat ik niet op die machine hoefde te zitten. Het was namelijk ongelooflijk hoe ze er soms bij stonden."

Speciale beperkingen

Veel gemak was er bij het werk van het digitale karterings-systeem Arc Gis, dat de provincie gebruikt. Op basis van

Google Maps zijn op deze app de verschillende kavels ingekleurd. Alle machinisten in het gebied hadden daarom een telefoon of tablet in de machine om te kunnen zien in welk vak ze aan het werk waren. Daarmee konden ze precies per vak zien wat de opdracht was. Belangrijk daarbij was dat ze het gebied zo min mogelijk zouden verstoren. Het hele duingebied is namelijk nog in oorspronkelijke staat en nooit door zwaardere machines bereiden. Wel golden er speciale beperkingen. Omdat het hele gebied ook een archeologisch monument was, moest er telkens wanneer een gebied werd bewerkt weer onderzoek plaatsvinden. "Dit is het grootste archeologische monument van Nederland, dus iedereen stond steeds op scherp. Gevonden is er echter niets." Markusse kocht speciaal voor het verwijderen van de boomstobben in het gekapte bos een stobbenboor die het hout direct verzamelt. Deze kun je dan direct in een kipper leegdraaien en het hout afvoeren. "Daar hebben we nu in stede-

5

6

5 Met een speciaal rupsvoertuig is in het najaar een deel van het gebied geklepeld en is het maaisel direct afgevoerd. De klepelmaaier heeft een speciale uitvoering, zodat het maaisel direct in een opvangbak wordt geworpen. Dit voorkomt opzuigen van beestjes als het maaisel van de grond wordt verwijderd.

6 In totaal is 30.000 kubieke meter materiaal uit het gebied afgevoerd. Hout en houtsnippers zijn gebruikt als brandstof in een biomassacentrale. Het geshredderde materiaal is afgevoerd naar verschillende composteerbedrijven.

7 Meter voor meter moest de machinist het gebied kaal maken met de knijperbak. Gemiddeld lag zijn dagproductie op 2000 tot 3000 vierkante meter per dag.

7

lijk gebied ook veel profijt van, want gemeenten vinden dit een mooie oplossing, omdat je nooit last hebt van rondvliegend hout."

Prachtig gebied

Uiteindelijk bleek het mogelijk de klus precies in de periode die ervoor stond te klaren. Na de eerste fase, van 1 januari tot 1 maart, werd vanaf 1 augustus het tweede deel uitgevoerd. Al kwam er toen al weer extra werk omdat op het gedeelte waar alleen de bovengrondse delen waren verwijderd al weer dertig centimeter hoog struweel stond. Voor het verwijderen daarvan bleek een eerder aangeschaft rupsvoertuig zeer geschikt. De inzet daarvan was noodzakelijk omdat er geen sporen in het terrein mochten komen, omdat het gebied nog nooit door zware machines is bereiden. Ook komend jaar hoopt Markusse hier nog mee het gebied in te kunnen. Op termijn moet het gebied door begrazing kort

worden gehouden, maar deze zomer zullen die grazers er nog niet zijn. "Dus een mooie kans dat we weer aan het werk kunnen. Dat zou mooi zijn, want het is een prachtig gebied om in te werken."

TEKST: Toon van der Stok

FOTO'S: Markusse

Overzicht uitgevoerde werkzaamheden door Markusse

• Totale werkgebied inclusief beschermzone's	250 HA
• Verwijderen tak en tophout van een eerdere velling	1.300 are
• Verwijderen dennenbos	100 are
• Verwijderen Duindoorn	5.900 are
• Verwijderen Prunus	1.450 are
• Verwijderen stobben van eerdere vellingen	7.500 stuks
• Maaien met rupsmaaier	5.800 are